

Schoolgids

**Bartiméusschool SO Lochem
schooljaar 2025-2026**

Bartiméus Lochem
speciaal onderwijs

Missie en visie Bartiméus

Iedereen in Nederland die slechtziend of blind is, moet het leven kunnen leiden dat bij hem of haar past. Dat is onze missie. We zijn er voor mensen met een visuele beperking, van alle leeftijden en in alle levensfasen. En voor iedereen die zich persoonlijk of professioneel voor hen inzet. Samen voor 100% leven.

Ieder mens is uniek

Ieder mens heeft eigenschappen die hem of haar uniek maken. De een houdt van klassieke muziek, stampot boerenkool en wandelen. Terwijl een ander liever luistert naar 3FM en dol is op puzzelen en kletsen met vrienden. Al die voorkeuren en eigenschappen bepalen wie je bent. Daar sluiten wij bij aan. We kijken vooral naar de mogelijkheden. Wij stimuleren mensen om zoveel mogelijk zelf de regie te nemen en we bieden ondersteuning als dat nodig is. De mate waarin hangt af van elke unieke, specifieke situatie. Het spreekt vanzelf dat de familie hierin een belangrijke rol speelt.

Meedoen en erbij horen

In Nederland wonen zo'n 300.000 mensen die slechtziend of blind zijn. Onze ambitie is ervoor zorgen dat deze mensen volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Dat is een uitdaging, want de wereld om ons heen verandert snel. Digitale en technologische ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op en hebben grote impact op ons allemaal, zeker als je slechtziend of blind bent. Maar het biedt ook veel kansen en nieuwe mogelijkheden. Wij blijven onderzoeken wat het beste past. Daarvoor trekken we graag op met iedereen die zich hier ook voor wil inzetten: mensen met een visuele beperking en hun familie, andere organisaties, professionals en iedereen die hieraan wil bijdragen.

Van betekenis zijn

Alles wat we doen moet betekenis hebben. We willen niet alleen praktische oplossingen bieden, maar onderzoeken wat er echt toe doet en wat mensen raakt. We willen aansluiten bij persoonlijke behoeften en voorkeuren. Zo dragen we bij aan goed leven, leren en werken voor mensen met een visuele beperking. De kennis en ervaring die we opdoen, verrijken, toetsen en delen we continu. We zoeken naar optimale oplossingen binnen de grenzen van wettelijke kaders, naar financieringsmogelijkheden en naar samenwerkingspartners. Dilemma's die hierdoor ontstaan maken we transparant en bespreekbaar.

Zo kunnen we ook in de toekomst passende zorg, onderwijs en ondersteuning bieden en samen werken aan een samenleving die beter toegankelijk is voor mensen die slechtziend of blind zijn.

Stichting Bartiméus Onderwijs geeft naast onderwijs voor leerlingen die slechtziend, blind of meervoudig (visueel en verstandelijk) beperkt zijn, ambulante onderwijskundige begeleiding op andere scholen. We vinden het belangrijk om alle kennis en ervaring die we in huis hebben te delen. Wanneer functioneren met een visuele beperking tot vragen leidt, zijn we altijd bereid deze te beantwoorden en persoonlijk deskundig advies te geven.

Bartiméus werkt vanuit christelijke waarden. Ieder mens met een visuele of meervoudige beperking is bij ons welkom evenals eenieder die hen persoonlijk of professioneel ondersteunt.

Inleiding

Bartiméusschool SO Lochem is een school voor kinderen met een visuele beperking in de basisschoolleeftijd. Ons uitgangspunt daarbij is 'gewoon waar het kan, speciaal waar nodig'. Onze leerlingen krijgen alle ruimte om zichzelf te ontplooiën en we stimuleren hen om te laten zien wat ze kunnen. Op die manier leert uw kind de zelfstandigheid en zelfredzaamheid te vergroten en zich vrij te bewegen in de maatschappij. Zo nodig met hulp van een aangepaste omgeving, materialen of extra begeleiding.

Deze schoolgids is bedoeld om (toekomstige) ouders/verzorgers en andere geïnteresseerden een indruk te geven van de werkwijze en sfeer binnen de Bartiméusschool. Om ervoor te zorgen dat u de informatie die u zoekt gemakkelijk kunt vinden, bestaat de gids uit twee delen.

Algemene en praktische informatie

In dit algemene deel beschrijven we onze school en de manier waarop we onderwijs bieden vanuit het beleid voor meerdere schooljaren, zoals:

- onderwijsprogramma en lestijden
- contactmomenten ouders/verzorgers
- vervoer, verlof en verzuim

Jaarlijks supplement

Daarnaast is er een supplement voor ouders/verzorgers die al een kind op school hebben. Daarin staat de praktische informatie die betrekking heeft op de organisatie van het betreffende schooljaar, zoals:

- groepsindeling
- onderwijsresultaten en schoolontwikkelingen
- informatie over de ontwikkel- en schooljaarplandoelen en kwaliteitszorg

Vragen? Wij beantwoorden ze graag!

Stel ze telefonisch via 0573 – 289 020 of per mail via onderwijslochem@bartimeus.nl

Persoonlijk kennismaken? Dat kan uiteraard ook. U bent van harte welkom voor een vrijblijvend gesprek en/of rondleiding.

Hartelijke groet,
Team Bartiméus SO Lochem

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Inhoudsopgave.....	5
1. Ons onderwijs.....	9
1.1 Gewoon waar dat kan, speciaal waar nodig	9
1.2 Onderwijs van groep 1 tot en met 8.....	9
1.3 Themagericht onderwijs Projecten	10
1.4 Groepsindeling	11
1.5 Handelingsgericht werken (HGW) en opbrengstgericht werken (OGW)	11
1.6 Leerlingen volgen via leerlingvolgsystemen.....	12
1.7 In-, door- en uitstromen van leerlingen	13
2. Contact met school	16
2.1 Startgesprek Bespreken ontwikkelingsperspectief (OPP).....	16
2.2 Contact via de Parro-app	16
2.3 Website.....	17
2.4 Nieuwsbrief.....	17
2.5 Familiedag	17
2.6 Ouderavond.....	17
2.7 Huisbezoeken.....	17
3. Samenstelling team & leerlingenraad.....	18
3.1 Teamleden en hun rol	18
3.2 Leerlingenraad	19
4. Praktische informatie	20
4.1 Gezonde school	20
4.2 Gym(kleding).....	20
4.3 Lesrooster	21
4.4 Lestijden en lunch	21
4.5 Ouderbijdrage	21
4.6 Schoolkamp en schoolreis.....	22
4.7 Schooltasinformatie	22
4.8 (Taxi)vervoer	22

4.9 Verlof aanvragen	23
4.10 Ziek of afwezig calamiteit buiten schooltijd	23
4.11 Zindelijkheid	23
5. Leerlingondersteuning	25
5.1 Zorg tijdens onderwijs en extra ondersteuning	25
5.2 Commissie van Leerlingondersteuning (CvL)	25
5.3 Ondersteuningsstructuur	25
5.4 (Para)Medisch	25
Oogarts	25
Arts	26
GGD-arts	26
Medicijnen en medische handelingen	26
Therapieën onder schooltijd	26
5.5 Specifieke begeleidingsmogelijkheden thuis	26
6. Reglementen en regelingen	29
6.1 Bescherming persoonsgegevens	29
6.2 Foto's en video-opnamen	29
6.3 Incidenten	30
6.4 Klachten	30
6.5 Schorsing en verwijdering	31
6.6 Sociale veiligheid	32
6.7 Verzuim	32
Bijlage 1 Onderwijsprogramma	35
Vakken basisschoolcurriculum	35
Expertisevakken	36
Bijzondere activiteiten projecten	40
Doelgroepenmodel	40
Bijlage 2 Toelating	43
Commissie van Onderzoek regelt toelating	43
Procedure voor toelating	43
Bijlage 3 Zicht op ontwikkeling en begeleiding	46
Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)	46
Plannings- en handelingsdeel	46
Educatief paspoort	46
Groepsplannen	46

Rapport	47
Commissie van Leerlingenondersteuning (CvL)	47
Bijlage 4 Zindelijkheid en	49
eet- en drinkbeleid	49
Zindelijkheid	49
Eet en drinkbeleid	49
Bijlage 5 Over Bartiméus	51
Bartiméus Kind & Jeugd	51
Bartiméus Onderwijs	51
Missie, visie en focus	52
Instellingsplan en jaarplan	54
Innovatie en ontwikkeling	54
ICT (informatie- en communicatietechnologie)	55
Hoe wordt ICT ingezet op de scholen van Bartiméus?	55
EduVIP	55
De kennisorganisatie	56
Medezeggenschapsraad (MR)	56
Sponsoring	57
Inspectiebezoek en toezichtarrangementen	57
Zelfevaluatie- en tevredenheidsonderzoek	58
Bijlage 6 Afkortingenlijst	59

Deze schoolgids is gecheckt op toegankelijkheid. Alle afbeeldingen zijn voorzien van alt-tekst. Let op: niet alle plaatjes staan inline.

De schoolgids is desgewenst ook als papieren versie beschikbaar en op te vragen via onderwijslochem@bartimeus.nl

Waar wij spreken over ouders/verzorgers bedoelen we uiteraard ook eenoudergezinnen.

Bij deze schoolgids hoort een supplement met jaarlijks wisselende informatie.

'Gewoon waar dat kan, speciaal waar nodig'

Brailletypemachine en aangepast toetsenbord.

1. Ons onderwijs

1.1 Gewoon waar dat kan, speciaal waar nodig

Bartiméus is een expertiseorganisatie voor kinderen, jongeren en volwassenen die slechtziend of blind zijn. Bartiméus Onderwijs verzorgt onderwijs voor leerlingen met een visuele beperking, voor wie regulier onderwijs niet (meer) passend genoeg is. Ons onderwijs sluit aan bij de individuele mogelijkheden, talenten en de belevingswereld van leerlingen.

Het motto van ons onderwijs is 'Ik doe mee!'. Leerlingen krijgen ruimte om zich te ontwikkelen en worden gestimuleerd te laten zien wat zij kunnen, zodat zij het leven kunnen gaan leiden dat bij hen past. Het uitgangspunt bij dit alles is 'gewoon waar het kan, speciaal waar nodig'.

1.2 Onderwijs van groep 1 tot en met 8

Het onderwijs van de Bartiméusschool is in grote lijnen vergelijkbaar met dat van een reguliere basisschool. De vakken die leerlingen daar krijgen, staan ook bij ons op het rooster. Dit zijn vakken als rekenen, taal, geschiedenis, aardrijkskunde, natuur & techniek, drama, muziek, handvaardigheid en bewegingsonderwijs.

Expertisevakken

Daarnaast besteden we aandacht aan expertisevakken gericht op kinderen met een visuele beperking. We maken hierbij gebruik van de (ontwikkeling van) expertise van Bartiméus. Expertisevakken zijn:

- Digitale vaardigheden (o.a. lezen met tablets, de 'Braille Studio', van 2D naar 3D)
- Mediawijsheid
- Oriëntatie, mobiliteit en verkeer
- Sensorische integratie, waaronder tactiele training (voorwerpen, objecten en concepten van dichtbij of op een andere manier beleven)
- Visuele vorming en training (loeptraining, kijkstrategie, hoe ga ik om met mijn visuele beperking)
- Psycho-educatie ten aanzien van de visuele beperking

Voor de lessen in digitale vaardigheden gebruiken we een ICT-leerlijn die speciaal ontwikkeld is voor leerlingen die slechtziend of blind zijn.

In [bijlage 1](#) leest u meer over de inhoud van de vakken.

Daarnaast wordt er een à twee keer per jaar vanuit de afdeling oogheelkunde van Bartiméus met de leerlingen gesproken over hun visuele beperking. Hierdoor leren leerlingen wat hun visuele beperking inhoudt, hoe ze er anderen over kunnen vertellen en welke hulpmiddelen aansluiten bij hun behoeften.

We werken volgens het Landelijk Doelgroepenmodel. Dit betekent dat we voor elke leerling een aantal vaste stappen (een leerroute) doorlopen die leiden naar de maximaal haalbare uitstroombestemming. In [bijlage 1](#) vindt u meer informatie over het Doelgroepenmodel en de leerroutes van de scholen van Bartiméus.

1.3 Themagericht onderwijs | Projecten

Binnen onze school passen we actuele leertheorieën toe. Deze theorieën gaan over hoe kinderen het beste leren. Juist voor kinderen met een visuele beperking is het belangrijk om niet alleen gebruik te maken van cognitieve vaardigheden. Daarom leren we onze leerlingen om ook sensomotorische, sociaal-emotionele en praktische vaardigheden te gebruiken bij het leren.

Dat ziet u bijvoorbeeld terug in hoe leerkrachten instructies geven. Ook maken we alle leerlingen - van de kleuterobservatiegroep tot de bovenbouw - zo zelfstandig mogelijk in het leren. Daarbij krijgen de leerlingen zoveel mogelijk les op hun eigen niveau. Verder laten we de verschillende vakken zoveel mogelijk op elkaar aansluiten door gebruik te maken van thema's.

Daarnaast gaat uw kind regelmatig 'op ontdekkingsreis' buiten school. We werken hierbij samen met scholen en maatschappelijk organisaties in de omgeving.

Bij een haven en in een museum

1.4 Groepsindeling

Voor de groepsindeling werken we met bouwgroepen waarin leerlingen van verschillende leerjaren bij elkaar zijn ingedeeld. De basisgroepen zijn:

- Kleuterobservatiegroep
- Onderbouwgroep
- Middenbouwgroep
- Bovenbouwgroep

Er worden soms ook combinaties van deze groepen gemaakt. Per schooljaar bepalen we hoe de groepen het beste ingedeeld kunnen worden om de leerlingen het meest tot hun recht te laten komen. In de groepen zitten slechtziende en blinde leerlingen bij elkaar. In het supplement bij deze schoolgids vindt u extra informatie over de groepen.

De grootte van de groepen varieert van vier tot tien leerlingen. Hierdoor kunnen we uw kind zo nodig extra begeleiden of ingaan op specifieke behoeften. Naast de leerkrachten zijn er onderwijsassistenten en een leraarondersteuner aanwezig die leerlingen begeleiden.

1.5 Handelingsgericht werken (HGW) en opbrengstgericht werken (OGW)

Om het beste uit elke leerling te halen, werken we volgens de principes van handelingsgericht werken (HGW) en opbrengstgericht werken (OGW).

We kiezen voor HGW om de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding van alle leerlingen te verbeteren. HGW is een systematische manier van werken, waarbij we het onderwijs afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. In de HGW-cyclus observeren we onze leerlingen, bespreken we wat ze nodig hebben en stellen daar doelen voor op. Deze doelen worden na verloop van tijd geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Ook kijken we naar het algemene effect van ons onderwijsaanbod op de leerresultaten. Wanneer zijn wij tevreden en welke aanpassingen zijn eventueel nodig? Dit doen we onder de noemer OGW. Eenmaal per jaar worden ook op landelijk niveau de OVM-resultaten van alle cluster-1-scholen¹ samen geëvalueerd.

---

¹ cluster 1: scholen voor leerlingen die blind, slechtziend of meervoudige beperkt zijn. De bijbehorende onderwijsinstellingen zijn Koninklijke Visio en Bartiméus.

1.6 Leerlingen volgen via leerlingvolgsystemen

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Scholen voor speciaal onderwijs moeten voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opstellen. In het OPP staat welke hulp uw kind op school krijgt om het beste uit zichzelf te halen. We beschrijven welke ontwikkelingsmogelijkheden uw kind heeft op langere termijn en welk eindniveau daarbij hoort. Daar stemmen we het onderwijsaanbod en de ondersteuning op af. Dit alles leggen we vast in het OPP. Binnen zes weken na begin van het schooljaar of na de start als nieuwe leerling op school wordt het OPP vastgesteld. Als ouder/verzorger heeft u hierbij een belangrijke rol. We gaan met u in gesprek over het plan en u kunt uw visie geven. Als het OPP is opgesteld, wordt het OPP naar u opgestuurd voor ondertekening. Meer over het OPP leest u in [bijlage 3](#).

Leerling in Beeld van Cito

Om de ontwikkeling van uw kind te volgen, gebruiken wij Cito-toetsen van het [leerlingvolgsysteem van Cito](#). Dit is een onafhankelijke, landelijk genormeerde methode voor het toetsen van technisch lezen, begrijpend lezen, spellen en rekenen/wiskunde. Bij deze toetsen maken wij gebruik van aanpassingen voor leerlingen met een visuele beperking.

Aan de hand hiervan volgen wij de vorderingen van uw kind per jaargroep en de kwaliteit van ons onderwijs. De toetsen worden in januari/februari en in mei/juni afgenomen. Nadat we de uitkomsten met u hebben besproken, leggen we ze vast in het leerlingdossier.

Sociaal-emotioneel functioneren

Cognitieve ontwikkeling is belangrijk, maar we willen ook weten of onze leerlingen lekker in hun vel zitten. Daarvoor gebruiken we [Leerling in beeld](#) van Cito, een objectief meetinstrument om het sociaal-emotionele functioneren van leerlingen te volgen. Wij gebruiken dit meetinstrument vanaf de onderbouw. In de midden- en bovenbouw vullen leerlingen ook zelf een vragenlijst in met betrekking tot welbevinden en (sociale) veiligheid.

OVM

Naast het Cito-volgsysteem gebruiken wij het 'Ontwikkelings-Volg-Model' (OVM) van het Seminarium voor Orthopedagogiek van de Hogeschool Utrecht. Hiermee brengen wij het ontwikkelingsniveau van de leerlingen per ontwikkelingsdomein in kaart. Het OVM wordt jaarlijks ingevuld en tijdens het OPP-gesprek met u besproken.

EduMaps

We gebruiken EduMaps als digitale leeromgeving. EduMaps werkt met leer- en ontwikkelingslijnen. Een EduMap kunt u zien als een 'landkaart' voor het onderwijs.

Omdat elke leerling per vak een eigen leerroute volgt, kent EduMaps voor alle vakgebieden leerlijnen. Zo is het mogelijk om voor elk vakgebied de juiste leerroute te kiezen. Heeft uw kind bijvoorbeeld talent voor rekenen, maar gaat taal moeizamer? Dan kunnen we voor rekenen een hogere leerroute kiezen dan voor taal. Met behulp van EduMaps kunnen onze leerkrachten op deze manier de individuele leerlingen goed volgen en per leerling een uitstroomprofiel invoeren.

Ook het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) van uw kind maken we in EduMaps. Daarnaast maakt de leerkracht hier groeps- en leerlingplannen in, die ons helpen om het onderwijsaanbod te plannen, de juiste ondersteuning te bieden en goed zicht te houden op uw kind.

1.7 In-, door- en uitstromen van leerlingen

Toelating

Er is een Commissie van Onderzoek (CvO) die besluit over de toelating van leerlingen. In [bijlage 2](#) vindt u meer informatie over de toelating.

Instroom

Gedurende het schooljaar kunnen nieuwe leerlingen instromen. Voor het goed doorlopen van het instroomproces hebben we een aantal weken tijd nodig. Het is daarom belangrijk om uw kind op tijd aan te melden. De gebruikelijke instroommomenten zijn: na de zomervakantie en in januari (na de kerstvakantie). Voor kleuters is de instroom vaak een aantal weken vóór de vierde verjaardag. Wordt vastgesteld dat de visuele beperking uw kind belemmert in de ontwikkeling? Dan kan uw kind al vanaf de leeftijd van drieënhalf starten in het kader van vroegschoolse educatie.

Uw kind kan ook voor een kortdurend traject of voor een extra basisschooljaar naar de Bartiméusschool komen. Bijvoorbeeld als uw kind op latere leeftijd slechtziend of blind is geworden of als uw kind vooral onderwijs nodig heeft in de expertisevakken ([zie bijlage 1](#)).

Door- en uitstroom

Aan het eind van de kleuterobservatiegroep (KOG) onderzoeken wij of onze vorm van onderwijs de meest passende vorm is. We noemen dit onderzoek de herindicatie. De herindicatie valt onder de verantwoordelijkheid van de Commissie van Onderzoek (CvO). De uitkomst van het onderzoek kan betekenen dat uw kind doorstroomt naar een volgende groep op onze school, maar ook dat uw kind uitstroomt naar een reguliere basisschool of naar een andere vorm van speciaal (basis)onderwijs.

Ook in andere groepen kan er sprake zijn van uitstroom. Wij stemmen dit altijd zo goed en vroeg mogelijk met u af. Elk jaar beoordelen we in goed overleg wat de meest geschikte onderwijsplek is voor uw kind. Dit is een gezamenlijk proces.

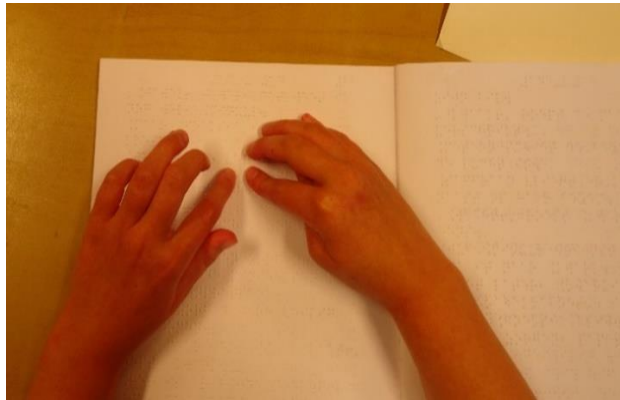
Meestal stromen leerlingen aan het einde van de bovenbouw uit naar het voortgezet onderwijs (vo) of voortgezet speciaal onderwijs (vso). Waar mogelijk nemen wij bij deze leerlingen in februari de doorstroomtoets af, net zoals dit in groep 8 van het basisonderwijs gebeurt. In het jaarlijkse supplement bij deze schoolgids leest u naar welke vormen van voortgezet onderwijs onze leerlingen uitstromen.

Uitstroom SO Lochem Binnen onze school bieden we de leerroutes voor doelgroep 4 t/m 7 aan	
Doelgroep	Uitstroombestemming
4	PrO (praktijkonderwijs)
5	PrO/vmbo bbl
6	Vmbo kbl/tl
7	Havo/vwo

Uitstroombestemming

Aantal leerlingen SO Lochem	
2024-2025	19
2023-2024	21
2022-2023	21
2021-2022	21
2020-2021	18

Leerlingenaantallen laatste 5 jaar.

Lezen op de manier die bij je past.

2. Contact met school

Als het gaat om de ontwikkeling van uw kind, bent u vanzelfsprekend een belangrijke gesprekspartner. U bent net als de school nauw betrokken bij de opvoeding en de begeleiding van uw kind. Wij hebben dan ook een gezamenlijk belang, namelijk: zorgen voor de best mogelijke omstandigheden waarin uw kind kan leren en zich kan ontwikkelen, op school en thuis. Daarom is er regelmatig contact waarbij we samen kijken naar de mogelijkheden en eventuele oplossingen voor vragen bespreken.

Komt uw kind met de taxi naar school? Dan zien of spreken wij elkaar niet. Om toch regelmatig contact te hebben, zijn er de volgende communicatiemiddelen en -momenten:

2.1 Startgesprek | Bespreken ontwikkelingsperspectief (OPP)

Aan het begin van ieder nieuw schooljaar nodigen wij u als ouder/verzorger uit voor een startgesprek. Tijdens dit gesprek bespreken we het ontwikkelingsperspectief (OPP). Stroomt uw kind gedurende het schooljaar in? Dan ontvangt u na ongeveer zes weken een uitnodiging voor een gesprek om het OPP te bespreken. Dit gebeurt daarna elk schooljaar.

Halverwege en aan het einde van het schooljaar vinden de evaluaties van het OPP plaats. In [bijlage 3](#) leest u er meer over.

2.2 Contact via de Parro-app

We vinden het belangrijk om school en thuis met elkaar te verbinden. Daarom maken wij gebruik van de [Parro-applicatie](#). Deze veilige en overzichtelijke app wordt gebruikt als informatie- en communicatiekanaal. Nieuwe berichten of bestanden ontvangt u via Parro of per e-mail. Ook algemene mededelingen kunt u terugvinden in de Parro-app. Andersom kunt u natuurlijk ook via deze app een bericht sturen naar de leerkracht.

Goed om te weten: de applicatie is gekoppeld aan ons leerlingen-administratiesysteem ParnasSys en voldoet aan de privacywetgeving (AVG). U kunt Parro veilig gebruiken op zowel telefoon als computer of tablet.

2.3 Website

Op [onze website](#) kunt u meer informatie vinden over onze school, het onderwijsprogramma en onze activiteiten. U vindt daar ook een filmpje over onze school. Zo kunt u ook op een andere manier de school beleven.

2.4 Nieuwsbrief

Vier keer per jaar komt er een nieuwsbrief uit waarin we alle belangrijke schoolontwikkelingen en zaken toelichten, zodat u hiervan op de hoogte blijft. U ontvangt deze nieuwsbrief via e-mail.

2.5 Familiedag

Elk schooljaar organiseren we een dag waarop familieleden en andere mensen uit de directe omgeving van uw kind kennis kunnen maken met onze school. U kunt zelf een kijkje komen nemen, maar ook broertjes en zusjes (of andere kinderen), familieleden en naasten laten zien waar uw kind naar school gaat.

2.6 Ouderavond

Elk jaar worden één of twee ouderavonden georganiseerd. Vaak staat dan een thema centraal zoals:

- CVI (cerebrale visusstoornissen)
- Intimiteit en seksualiteit bij kinderen met een visuele beperking
- Sociale media
- Leesbevordering
- KSF
- Actueel onderwerp

De gespreksavonden in januari en juni staan in het teken van de evaluatie van het OPP. Verder organiseren we behalve de familiedag ook bijeenkomsten rondom vieringen of afsluitingen van thema's en projecten.

2.7 Huisbezoeken

Soms is het goed om als leerkracht een keer kennis te maken met de thuissituatie van een leerling. De leerkracht maakt dan een afspraak voor een huisbezoek.

3. Samenstelling team & leerlingenraad

3.1 Teamleden en hun rol

Schoolleider	Geeft leiding aan het team en de onderwijskundige ontwikkeling van de school. Is voorzitter van de CvL ² .
Leerkrachten	Zij werken dagelijks met de groep kinderen en zorgen voor een passend leeraanbod per leerling. De leerkracht werkt aan een positieve groepsdynamiek en is het eerste aanspreekpunt voor ouders/verzorgers.
Leraarondersteuner	Verzorgt instructie en begeleiding van leerlingen in samenspraak met de leerkracht en vervangt de leerkracht bij afwezigheid.
Onderwijsassistenten	Zij ondersteunen de leerkrachten bij het realiseren van het groepsplan en bij het begeleiden van individuele of kleine groepen leerlingen.
Ondersteuningscoördinator (OC'er)	Begeleidt en ondersteunt leerkrachten bij het vormgeven van een passende aanpak per leerling. Bespreekt met de leerkrachten de ontwikkelingsperspectieven van de leerlingen en de manier waarop de leerdoelen en de ondersteuningsbehoeften bij elkaar komen in het groepsplan en leerlingplan. De OC'er volgt de leerresultaten en stuurt bij waar nodig. Is lid van de CvL.
Orthopedagoog	Is inhoudelijk expert op het gebied van leren, gedrag en visuele beperking. Doet de toelatingsonderzoeken en herindicatie en is betrokken bij complexe hulpvragen

---

² Commissie van Leerlingondersteuning

	over de ontwikkeling van leerlingen. Is lid van de CvL en CvO ³ .
Instructeur oriëntatie & mobiliteit	Is inhoudelijk expert wat betreft de ontwikkeling van vaardigheden die kinderen nodig hebben om met hun visuele beperking zelfredzaam te zijn in hun omgeving.
Vakleerkracht bewegingsonderwijs	Verzorgt het bewegingsonderwijs.
Begeleider middagpauze	Ondersteunt bij het eten in de groepen en begeleidt de kinderen tijdens het buitenspelen tussen de middag.
Therapeuten logopedie, fysiotherapie en ergotherapie	Zij werken met de leerlingen aan vaardigheden en begeleiden hen in de onderdelen die staan beschreven in hun behandelplan.
Secretariaat	Verzorgt de administratie en de algemene communicatie met de ouders/verzorgers.

3.2 Leerlingenraad

Een aantal keer per jaar komt de leerlingenraad onder leiding van een onderwijsassistent bij elkaar. Dit is een gesprek met een aantal kinderen uit de midden- en bovenbouw. Zij denken namens de leerlingen mee over veranderingen in het onderwijs op school en over de organisatie van activiteiten. De samenstelling van de leerlingenraad wisselt per schooljaar.

---

³ Commissie van Onderzoek

4. Praktische informatie

In alfabetische volgorde van onderwerp:

4.1 Gezonde school

Wij kiezen voor een gezonde school. Wij leren de leerlingen hoe belangrijk gezond eten en drinken is voor hun lijf en ook voor hun leerprestaties. Door kennis over gezonde voeding, kunnen zij nu en later bewuste keuzes maken.

Wat betekent dit in de praktijk?

- Bij ons op school eten en drinken we gezond.
- Tijdens de ochtendpauze eten wij groente en/of fruit.
- Tussen de middag eten we brood.
- We drinken zoveel mogelijk zonder suiker, op school zijn bekers aanwezig en kinderen kunnen in de klas water drinken of zelf een waterfles meenemen.
- Uitzondering is de traktatie bij een verjaardag. Dit is immers een bijzondere dag.

Zie ook [bijlage 4](#).

4.2 Gym(kleding)

Voor de lessen bewegingsonderwijs heeft uw kind een korte broek, shirt en stevige gymshoenen met witte zolen nodig. Deze kleding draagt uw kind elke les. Als het weer het toelaat, wordt er buiten gegymd. Een pet met zonneklep is dan aan te bevelen.

Leerlingen met een gevoelige huid kunnen buiten het best een shirt met lange mouwen dragen. Voor leerlingen die nog geen veters kunnen strikken, zijn gymshoenen met klittenband of elastiek handig.

Wij raden u aan de gymkleding (voorzien van naam of merkje) in een goed herkenbare gymtas te doen. Die tas kan - buiten de wasbeurten - op school blijven. Draagt uw kind een bril tijdens het sporten? Dan raden we aan om te zorgen voor een sportbril om schade te voorkomen.

Heeft uw kind een sportbeperking? Dan gelden extra afspraken. Denk aan het dragen van een beschermbril. Ook kan het zijn dat uw kind dan met sommige sporten en activiteiten niet kan meedoen. Bijvoorbeeld als uw kind maar met één oog kan kijken of een risico op netvliesloslating heeft, zoals het geval kan zijn bij bepaalde syndromen. We stemmen de consequenties altijd met u af. Bij aanmelding ondertekent u een formulier waarin de afspraken staan over de sportbeperking en het gebruik van een beschermbril. U bent zelf verantwoordelijk voor de aanschaf van de beschermbril.

'Ik kan gewoon de hele gymles meedoen op deze school'
Leerling middenbouw, sinds een paar maanden op school

4.3 Lesrooster

In de ochtenden plannen wij zoveel mogelijk de leervakken zoals lezen, rekenen en taal. In de middagen besteden we aandacht aan zaak- en expertisevakken.

4.4 Lestijden en lunch

De schooltijden zijn voor alle groepen op alle schooldagen van 8.30 tot 14.00 uur. Alle leerlingen eten tussen de middag op school. Zij nemen zelf de lunch mee van huis. De school verzorgt eventueel thee voor de leerlingen. Zij worden begeleid door de teamleden en vrijwilligers.

4.5 Ouderbijdrage

Wij vragen alleen een vrijwillige ouderbijdrage voor aanvullende onderwijsactiviteiten zoals een schoolreisje of schoolkamp. Dit jaar gaat het om een bedrag⁴ van €25 (schoolreisje) en €65 (schoolkamp). Als ouders/verzorgers de ouderbijdrage niet betalen, leidt dat niet tot het uitsluiten van leerlingen van deelname aan aanvullende onderwijsactiviteiten. Alle leerlingen doen mee met deze activiteiten.

---

⁴ Bedragen worden separaat voorgelegd aan de MR

4.6 Schoolkamp en schoolreis

We vinden de schoolreis en het kamp mooie onderdelen van het schoolprogramma. Bij het bespreken van de jaarplanning bepalen we welke groep het daarop volgende schooljaar in april op kamp gaat. Dit is namelijk afhankelijk van de groepsindeling.

Bij het bepalen van het aantal dagen en het samenstellen van het activiteitenprogramma houden we vanzelfsprekend rekening met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de leerlingen die meegaan.

4.7 Schooltasinformatie

Aan het begin van het schooljaar krijgt uw kind het formulier 'schooltasinformatie' mee. Op dit formulier staan belangrijke gegevens van uw kind zoals:

- huisadres
- telefoonnummer ouders/verzorgers
- medische bijzonderheden
- contactinformatie taxibedrijf

Het is belangrijk dat uw kind het 'schooltasinformatieformulier' **altijd** bij zich heeft. Verandert er iets in deze informatie? Geef dit dan zo snel mogelijk aan ons door.

4.8 (Taxi)vervoer

U bent als ouder/verzorger zelf verantwoordelijk voor het regelen van taxivervoer van huis naar school en weer terug. Wij raden u aan dit op tijd te regelen. Schoolmedewerkers zorgen ervoor dat uw kind veilig de route van en naar de taxistandplaats aflegt.

In principe is het zo dat elk kind dat is toegelaten tot Bartiméus Onderwijs in aanmerking komt voor taxivervoer via de gemeente van de eigen woonplaats. De Commissie van Onderzoek van Bartiméus geeft op verzoek van de gemeente advies over de noodzaak van aangepast vervoer voor uw kind. Voor ondersteuning van uw aanvraag of informatie over vergoedingen kunt u zich wenden tot het secretariaat van de school via onderwijslochem@bartimeus.nl.

Wij geven het regulier vakantierooster door aan de gemeente en/of het taxibedrijf. In geval van ziekte of andere persoonlijke omstandigheden die

invloed hebben op het taxivervoer, is het belangrijk om het taxibedrijf zelf op de hoogte stellen. Komt een taxi te laat? Geef dit dan door aan de leerkracht.

4.9 Verlof aanvragen

Voor het aanvragen van bijzonder verlof kunt u gebruik maken van het [formulier](#) dat op onze website staat. Als u in de geplande schoolvakantie niet weg kunt door uw werk, kunt u toestemming aan de schoolleider vragen om buiten de schoolvakanties op vakantie te gaan. Doe dit uiterlijk 8 weken van tevoren. Meer informatie vindt u op de website van de Rijksoverheid: [verlof buiten de schoolvakanties](#).

4.10 Ziek of afwezig | calamiteit buiten schooltijd

Is uw kind ziek of kan hij/zij niet naar school komen? Laat dit dan aan ons weten via de Parro app en door vóór 8.30 uur het secretariaat te bellen via telefoonnummer: 0573 – 289 020. Denkt u er ook aan om het taxibedrijf op de hoogte te stellen bij ziekte of wijzigingen?

Als uw kind op school ziek wordt, dan nemen wij contact met u op zodat u uw kind kunt (laten) ophalen. Dit doen we voor de zieke leerling zelf en voor de gezondheid van de andere leerlingen. Zorg er daarom voor dat de leerkrachten een telefoonnummer hebben waarop u overdag bereikbaar bent.

Mocht zich een calamiteit voordoen in het een schoolvakantie, neem dan contact op met het secretariaat van school.

4.11 Zindelijkheid

Heeft u een kleuter die (nog) niet zindelijk is? Dan is het belangrijk dat u thuis aan zindelijkheidstraining doet om te voorkomen dat verschoningstijd ten koste gaat van onderwijstijd. Voor tips over zindelijkheidstraining kunt u altijd bij de leerkracht terecht. Zie ook [bijlage 4](#).

Muziek maken op het plein.

5. Leerlingondersteuning

Op school krijgen de leerlingen onderwijs van de groepsleerkracht met ondersteuning van onder andere onderwijsassistenten. Met vaste regelmaat bespreken wij welke ondersteuning een leerling nodig heeft en wat er op school geboden kan worden. Naast het klassenteam zijn hierbij diverse andere collega's betrokken vanuit hun eigen rol en expertise.

5.1 Zorg tijdens onderwijs en extra ondersteuning

Heeft uw kind tijdens schooltijd zorg en/of extra ondersteuning nodig? Bespreek dit dan met de schoolleider of de maatschappelijk werker van Bartiméus. Dan maken we samen afspraken over de mogelijkheden.

5.2 Commissie van Leerlingondersteuning (CvL)

De Commissie van Leerlingenzorg (CvL) bewaakt de leerlingondersteuning en geeft advies over het OPP en de uitstroombestemming. Ook kan de CvL adviseren over bijvoorbeeld toelating of herindicatie van leerlingen. De CvL komt minimaal tien keer bij elkaar. De vaste leden van de commissie zijn de schoolleider, de orthopedagoog en de ondersteuningscoördinator. Heeft u bespreekpunten of vragen voor de CvL? Laat dit dan gerust weten. Ook leerkrachten kunnen vragen inbrengen. In [bijlage 3](#) leest u meer over de taken van de CvL.

5.3 Ondersteuningsstructuur

Op onze school is een ondersteuningscoördinator (OC'er) aanwezig. De OC'er coördineert de ondersteuning aan leerlingen. Hieronder vallen alle processen en voorzieningen die ervoor zorgen dat leerlingen optimaal kunnen profiteren van het onderwijsaanbod van de school.

De OC'er is het eerste aanspreekpunt voor de groepsleerkracht wanneer er zorgen zijn over de ontwikkeling van een leerling of wanneer er behoefte is aan extra ondersteuning.

5.4 (Para)Medisch

Oogarts

Bartiméus beschikt over een eigen afdeling oogheelkunde. Deze afdeling doet specialistisch onderzoek naar oogklachten, onder andere voor leerlingen die zich aanmelden bij ons op school. Een oogheelkundig onderzoek maakt namelijk deel uit van de aanmeldingsprocedure, zodat we de juiste begeleiding kunnen bieden. Dit onderzoek kan in een later stadium nogmaals plaatsvinden als hier vanuit school of vanuit de thuissituatie reden voor is, of in geval van een herindicatie.

De afdeling oogheelkunde geeft geen therapie en behandelt geen oogaandoeningen.

Arts

Naast een oogheelkundig onderzoek voeren we een algemeen medisch onderzoek uit. Bartiméus heeft hiervoor artsen in dienst die consulentartsen kunnen zijn voor Bartiméus Onderwijs. Het onderzoek wordt gedaan in de vorm van een vragenlijst die u bij aanmelding toegestuurd krijgt. Op grond van de ontvangen gegevens wordt beoordeeld of er medisch gezien aandachtspunten zijn bij plaatsing van uw kind.

Eventuele veranderingen in de gezondheidstoestand van uw kind kunt u het beste tijdig doorgeven aan de leerkracht of schoolleider.

GGD-arts

Net als in het reguliere onderwijs worden Bartiméus-leerlingen gezien door de GGD-jeugdarts. Het is de taak van deze arts om zich op de hoogte te stellen van de gezondheid van schoolgaande kinderen. De uitnodiging voor het onderzoek ontvangt u via de GGD op uw huisadres. Het onderzoek zelf gebeurt op school. Het is de bedoeling dat u meegaat en bij het onderzoek aanwezig bent. Zonder uw aanwezigheid of toestemming vindt het onderzoek niet plaats.

Medicijnen en medische handelingen

Wanneer uw kind medicijnen gebruikt of medische zorg nodig heeft onder schooltijd, willen wij daar ook op school zorgvuldig mee omgaan. Op school zijn medische protocollen in gebruik om daar met u goede afspraken over te maken. Informatie hierover kunt u opvragen bij de leerkracht. Aan het begin van het schooljaar krijgt u het verzoek om hierover informatie aan te leveren.

Therapieën onder schooltijd

Voor leerlingen bestaat de mogelijkheid om onder schooltijd logopedie, fysiotherapie en ergotherapie te krijgen op indicatie van de huisarts. In het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) leggen we vast waarom de therapie onder schooltijd valt en waarom wordt afgeweken van de onderwijstijd. Vergoeding van fysiotherapie en ergotherapie loopt via de eigen zorgverzekering.

5.5 Specifieke begeleidingsmogelijkheden thuis

Voor alle thuiswonende leerlingen is ondersteuning in de thuissituatie mogelijk vanuit de medewerkers van de Ambulante Begeleiding (AB) van Bartiméus.

Ambulante begeleiding

De ambulante collega's van Kind & Jeugd kunnen met hun expertise ouders/verzorgers en leerkrachten bij vragen ondersteunen. Zij komen op school tijdens onderwijstijd of op een vrij moment om een leerling te ondersteunen. Of zij geven ondersteuning in de thuissituatie.

Binnen school werken deskundigen van verschillende disciplines samen aan de doelen voor ICT, zelfredzaamheid, prikkelverwerking en mobiliteit. Met de hulp van ambulante begeleiders kunnen zij de vertaling maken naar de thuissituatie.

Computertoegankelijkheidsonderzoek

Met behulp van een computertoegankelijkheidsonderzoek (CTO) kan Bartiméus advies geven over het meest passende hulpmiddel voor uw kind op het gebied van ICT in de thuissituatie. Op die manier kan uw kind op de meest geschikte computer met het meest passende programma (leren) werken.

Maatschappelijk werker

Een maatschappelijk werker kan meedenken over en ondersteunen bij de aanvraag van taxivervoer, computeraanpassingen, logeermogelijkheden, pedagogische hulpvragen, verliesverwerking of het nadenken over toekomst en schoolverlating. Bij vragen over mogelijkheden om voor vergoedingen in aanmerking te komen (zoals pgb, Wlz of Wmo) verwijzen zij u naar een onafhankelijke cliëntondersteuner.

Wilt u meer over weten over ambulante ondersteuning op school en specifieke begeleidingsmogelijkheden thuis, neem dan contact op met Bartiméus:

088 - 88 99 888 of info@bartiméus.nl.

Vergoeding

Komt uw kind in aanmerking voor extra ondersteuning thuis of op school, dan vergoedt uw zorgverzekeraar meestal de kosten.

'Ik heb lol in leren'

6. Reglementen en regelingen

In alfabetische volgorde van onderwerp:

6.1 Bescherming persoonsgegevens

Bartiméus neemt de bescherming van gegevens die u aan ons toevertrouwt uiterst serieus. We leven de privacywetgeving na en gaan zorgvuldig om met de informatie over leerlingen en ouders/verzorgers.

Volgens de privacywetgeving hebben leerlingen (en/of hun vertegenwoordigers) onder meer het wettelijk recht om de eigen persoonsgegevens in te zien, te wijzigen, over te dragen en te laten verwijderen. Ook goed om te weten: als het nodig is om dossiergegevens te delen met andere organisaties of zorgverleners, dan moeten we hier altijd eerst toestemming voor vragen aan u en/of uw kind.

We maken duidelijk welke persoonsgegevens we van leerlingen bewaren en met welk doel. Meer hierover leest u op onze website: [Verklaring bescherming privacy en clientgegevens](#). Alle informatie over hoe we bij Bartiméus omgaan met privacy en persoonsgegevens is tot stand gekomen in samenspraak met de medezeggenschapsorganen van Bartiméus, waarvan de Medezeggenschapsraad (MR) er één is.

Na het beëindigen van de schoolperiode van de leerling bewaren we de gegevens uit het dossier nog twee tot vijf jaar, afhankelijk van het type gegevens en de wettelijke verplichtingen. Daarna worden de gegevens vernietigd. De orthopedagoog hanteert voor haar deel van het dossier de maximale bewaartermijn van de school, dat is vijf jaar.

6.2 Foto's en video-opnamen

Bij Bartiméus Onderwijs maken we regelmatig foto's en filmopnames voor allerlei doeleinden: om te delen met u als ouders/verzorgers of voor de website, de schoolgids, de schoolkrant of interne professionalisering.

Bij de toelating tot de school vragen wij u in hoeverre u toestemming geeft voor het gebruiken van foto- en videomateriaal van uw kind voor verschillende doeleinden. Ook aan de leerling zelf vragen wij toestemming.

Goed om te weten: wilt u later uw toestemming ongedaan maken, dan kan dat altijd. U kunt hiervoor contact opnemen met het secretariaat van de

school (zie de contactgegevens achter in het supplement bij deze schoolgids).

6.3 Incidenten

Wij vinden het belangrijk dat incidenten en bijna-incidenten gemeld en geregistreerd worden. Dit geeft ons namelijk essentiële informatie die bijdraagt aan het voorkomen van ongevallen en het verbeteren van onze kwaliteit. Pesten en pestincidenten vallen hier ook onder. Binnen Bartiméus registreren we dit via het systeem Triasweb.

Triasweb is bedoeld voor medewerkers, leerlingen en bezoekers van gebouwen van Bartiméus. Van hen wordt verwacht dat zij fouten, ongevallen of bijna-ongevallen en risicovolle situaties formeel melden. Na een melding kunnen we maatregelen nemen om vergelijkbare gebeurtenissen in de toekomst te voorkomen.

6.4 Klachten

Bartiméus hecht veel waarde aan een prettige sfeer en veilig schoolklimaat. Hoe goed iedereen ook zijn best doet, er kan iets gebeuren wat u minder prettig vindt of waarover u meer wilt weten. Neem in dat geval eerst contact op met de leerkracht of schoolleider. Openheid werkt verhelderend.

Klachten kunnen gaan over ongewenst gedrag, beslissingen of vermoeden van nalatigheid van leiding en medewerkers van Bartiméus Onderwijs. Dit kan bijvoorbeeld gaan over:

- begeleiding/beoordeling leerlingen
- toepassen van straf
- discriminatie
- seksuele intimidatie
- verbale of fysieke agressie
- geweld
- pesten

Heeft u vragen over het indienen van een klacht of de behandeling van een klacht? Neem dan contact op met de interne vertrouwenspersoon of de klachtenfunctionaris van Bartiméus Onderwijs. Zij kunnen uw vragen beantwoorden, advies geven of bemiddelen om zo samen met u tot een voor beide partijen zo goed mogelijke oplossing te komen. Met klachten wordt vertrouwelijk omgegaan.

Contactgegevens vindt u in het supplement van de schoolgids, onderdeel 3.

De volledige klachtenprocedure vindt u op de website of kunt u opvragen bij het secretariaat. De volledige klachtenprocedure vindt u op de website of kunt u opvragen bij het secretariaat.

Landelijke Klachtencommissie

Heeft u de vorige stappen doorlopen en bent u niet tevreden over de oplossing? Dan kunt u zich wenden tot de Landelijke Geschillencommissie voor Bijzonder Onderwijs (GCBO) in Den Haag. Hier kunt u ook rechtstreeks een klacht indienen. Het adres van de Landelijke Geschillencommissie vindt u in het supplement bij deze schoolgids, onderdeel 4 (contactgegevens extern).

6.5 Schorsing en verwijdering

Wanneer sprake is van ernstig ongewenst gedrag waarbij een leerling lichamelijk of psychisch letsel toebrengt aan anderen, kunnen we de betreffende leerling van school sturen. Meestal gaat het om een tijdelijke schorsing van hooguit een week, maar het kan ook leiden tot verwijdering.

Het besluit tot schorsing of verwijdering neemt de manager Kind & Jeugd. De manager is hiertoe bevoegd door de raad van bestuur (het bevoegd gezag).

We gaan er niet van uit, maar in het uitzonderlijke geval dat dit gebeurt, krijgt u als ouders/verzorgers hierover van ons een brief. Is de leerling meerderjarig en handelingsbekwaam? Dan krijgt de leerling deze brief. Hierin staat waarom hij/zij is geschorst en voor hoe lang. Of, in het geval van verwijdering, waarom en wanneer hij/zij van school wordt verwijderd.

In alle gevallen nodigt de schoolleider de betrokken ouders/verzorgers uit voor een gesprek over de maatregel. Tijdens dit gesprek verkennen we samen de oplossingsmogelijkheden en komen mogelijkheden en onmogelijkheden van opvang van de leerling op school aan de orde.

Ouders/verzorgers, of de leerling als deze meerderjarig en handelingsbekwaam is, kunnen bij de raad van bestuur bezwaar maken tegen de schorsing of verwijdering. Deze neemt vervolgens binnen 14 dagen een besluit.

Het volledige protocol 'schorsing en verwijdering van leerlingen' vindt u op de website onder 'Documenten'. U kunt dit ook opvragen bij het secretariaat.

6.6 Sociale veiligheid

Wij willen dat iedereen zich op school veilig voelt en dat de sfeer prettig is. Dit bereiken we samen door incidenten zoals ongepast gedrag, intimidatie, diefstal en agressie te voorkomen en pestgedrag te bestrijden. Als school en als organisatie zijn we daarom alert op signalen van ongewenst gedrag en treden hier gericht tegen op.

De wet Veiligheid op school heeft als doel dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan en zorgen voor sociale veiligheid.

In de wet staat dat scholen:

- een sociaal veiligheidsbeleid moeten uitvoeren. Als Bartiméus Onderwijs hebben we dit opgenomen in ons Veiligheidsplan;
- een aanspreekpunt binnen de school moeten hebben waar leerlingen en ouders/verzorgers pesten kunnen melden. Deze persoon coördineert ook het pestbeleid op de school. Op onze school doet Carlijne Kooi dit;
- de sociale veiligheid en het welzijn van hun leerlingen moeten volgen, zodat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school. Jaarlijks doen wij op dit punt een meting binnen het schoolbrede tevredenheidsonderzoek.

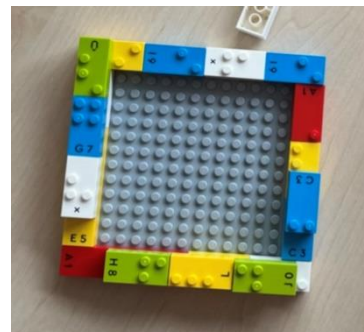
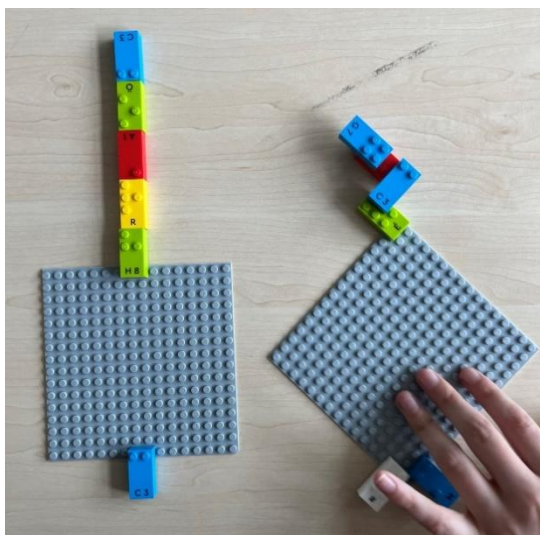
De leerkracht van uw kind kan u meer vertellen over wat er in de klas van uw kind wordt gedaan om de sociale veiligheid te waarborgen.

6.7 Verzuim

Zoals u ongetwijfeld weet, is uw kind verplicht de lessen bij te wonen. Zijn er andere redenen dan ziekte om niet op school te zijn, vraag hiervoor dan van tevoren schriftelijk toestemming aan de schoolleider. Dit kan via de website met dit [formulier](#) 'Bijzonder verlof aanvragen'.

Ongeoorloofd schoolverzuim geven wij door aan de leerplichtambtenaar van uw gemeente.

'Ik 'zie' meer door goed te voelen'

‘Opbrengstgericht werken helpt prestaties verbeteren’

Bijlage 1 | Onderwijsprogramma

Vakken basisschoolcurriculum

Taal

Op dit moment gebruiken we voor taalonderwijs de methode 'Alles-in-1'. Vanaf schooljaar 2022-2023 hebben we echter met alle cluster 1-scholen onderzoek gedaan naar een nieuwe taal- spellingmethode gedaan. We hebben in overleg een selectie gemaakt van methodes die passend zijn bij onze visie op taalonderwijs. Vanaf schooljaar 2024-2025 voeren we de nieuwe taal- en spellingsmethode in.

Aanvankelijk lezen

Leren lezen begint in groep 3. Dit noemen we aanvankelijk lezen. Hiervoor gebruiken we de methode 'Lijn 3'. De letter staat centraal in deze methode, die met prikkelende thema's inspeelt op de belevingswereld van kinderen. Daarnaast maken we in groep 3 en 4 gebruik van het computerprogramma 'Bouw'. Dit programma biedt goed gestructureerde online lessen voor het aanleren, oefenen, herhalen en toepassen van de leerstof.

Technisch lezen

Bij de lessen technisch lezen in de groepen 4 t/m 8 gebruiken we de methode 'Estafette'. In de groepen 4 t/m 6 ligt de aandacht vooral op goed technisch lezen. In groep 7 en 8 richten we ons meer op de inhoud van de tekst.

Begrijpend lezen

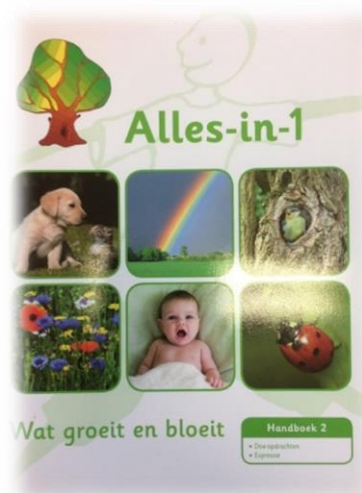
Begrijpend lezen doen we met de methode 'Nieuwsbegrip'. Aan de hand van onderwerpen uit het nieuws lezen de leerlingen teksten en doen ze opdrachten. Vaak wordt de voorkennis geactiveerd door een korte instructiefilm. De leerlingen werken digitaal en op hun eigen niveau aan het vergroten van de woordenschat. Daarnaast hebben we de mogelijkheid om extra begrijpend lezen aan te bieden via de methode 'Estafette' of via de methode 'Alles-in-één'.

Rekenen

Voor rekenen maken we voor de meeste leerlingen van groep 3 t/m groep 8 gebruik van de methode 'De wereld in Getallen'. Tijdens de rekenlessen werken we ook met (concreet) materiaal, zoals Unifix blokjes, MAB-materiaal, getallenlijn en spelvormen uit de rekenkist 'Met sprongen vooruit'.

Zaakvakken

De wereld, de natuur, de mens en de maatschappij, ver weg en dichtbij, nu, vroeger en later; het hangt allemaal met elkaar samen. Daarom maken we voor vakken als geschiedenis, natuur & techniek, aardrijkskunde en burgerschap gebruik van de geïntegreerde methode 'Alles-in-1'. De methode is thematisch opgezet en biedt samenhangend onderwijs. Vanaf groep 4 zijn er vijf projecten per jaar en zes verwerkingsniveaus per les. De methode is afwisselend, uitdagend en motiverend en werkt met alledaagse situaties en concreet lesmateriaal.

Kunst- en cultuureducatie

Vakken als drama, muziek, beeldende vorming en cultuurhistorie maken ook deel uit van ons onderwijs. Alle aanvullende activiteiten zijn zoveel mogelijk gericht op de thema's en worden geïntegreerd aangeboden. Voor het vak drama (gecombineerd met sociale vaardigheden) zijn aparte uren ingeroosterd.

Bewegingsonderwijs

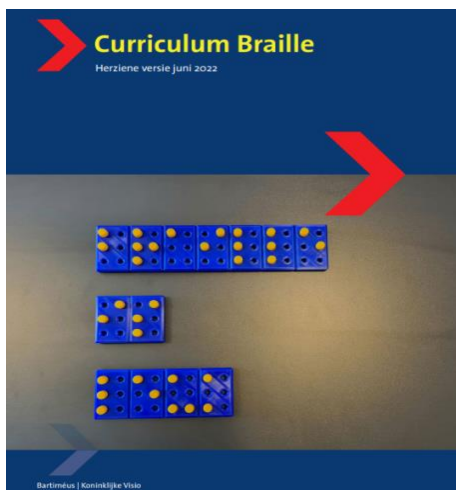
Het vak bewegingsonderwijs (gym) richt zich op de motorische ontwikkeling, brede sportoriëntatie en zelfontplooiing van de leerlingen. De vakleerkracht biedt een gevarieerd aanbod aan activiteiten, zoals spel, turnen, atletiek, bewegen op muziek, zelfverdediging en goalbal. Ook worden actuele ontwikkelingen binnen de sportcultuur gevolgd. Uiteraard allemaal aangepast aan de visuele en fysieke mogelijkheden van de leerlingen.

Daarnaast wordt een beroep gedaan op sociale vaardigheden en regelvaardigheden door het oefenen van samenspel en taken als scheidsrechter zijn. Het uiteindelijk doel is dat leerlingen sport en beweging onderdeel maken van hun leven, op een verantwoorde manier.

Expertisevakken

Braille en Tast

Als het lezen van zwartschrift niet meer lukt, zal uw kind moeten overgaan op braille. Voor kinderen die leren lezen en schrijven gebruiken we de methode voor aanvankelijk braillelezen 'Met punt op Pad' en de digitale aanvulling genaamd 'BrailleStudio'. Beide methoden zijn door Bartiméus Onderwijs ontwikkeld. Voor het goed aanleren van braille volgen wij het voor Nederland vastgestelde Curriculum Braille. Meer informatie hierover vindt u op de website van EduVIP: [Het vernieuwde 'Curriculum Braille'](#).

Visuele vorming en training

Voor slechtziende leerlingen is het belangrijk dat zij hun visuele mogelijkheden optimaal gebruiken. Het oogheeskundig onderzoek vormt hierbij een belangrijke leidraad. Op basis hiervan stellen we de aandachtspunten vast voor het onderwijs. Zo bepalen we bijvoorbeeld of het nodig is uw kind een speciale kijktraining aan te bieden. Hiermee leert uw kind zo goed mogelijk gebruik te maken van wat hij of zij nog kan zien. Ook kan het zijn dat uw kind specifieke hulpmiddelen nodig heeft, zoals extra taakverlichting, een leesloep of televisieloep.

Slechtziende kleuters die nieuw op school komen, kunnen een loeptraining volgen. Gedurende zes weken leren zij een handloep hanteren, worden zij gestimuleerd in details waarnemen, leren zij gericht kijken aan de hand van een kijkstrategie en wordt de fijne motoriek verbeterd.

Ook besteden we op een aantal momenten vanaf de onderbouw aandacht aan hoe kinderen omgaan met hun visuele beperking. Bijvoorbeeld door middel van lessen kijkstrategie, verwerking visuele beperking en oogheeskunde in de klas.

Computervaardigheid (ICT) | Mediawijsheid

Informatie- en communicatietechnologie speelt een grote rol op steeds jongere leeftijd. Computers hebben leerlingen veel te bieden en al helemaal voor leerlingen met een visuele beperking. Daarom beginnen we op de Bartiméusschool vanaf de kleuterbouw met vaardigheden in het gebruik van digitale middelen, denk aan tablet- en muisgebruik. Elke groep heeft wekelijks ICT-vaardigheden op het rooster staan.

In het tweede jaar van de middenbouw wordt begonnen met toetsenbordvaardigheid met behulp van het online programma 'TypeTopia'. Omdat dit een online programma is, kan uw kind ook thuis met dezelfde

inlogcode de typevaardigheid oefenen. Het is de bedoeling dat uw kind de cursus afrondt voordat hij of zij naar het vervolgonderwijs gaat.

In de bovenbouwgroep geven we lessen mediawijsheid. Tijdens deze lessen leren we de kinderen op een aantrekkelijke manier om bewust om te gaan met social media.

Oriëntatie, mobiliteit en verkeersonderwijs

Als je slechtziend of blind bent, is je goed kunnen oriënteren en je veilig bewegen in een ruimte, op straat en in het verkeer van groot belang. Daarom oefenen in alle groepen de leerlingen zoveel mogelijk met verkeerssituaties in de praktijk en het reizen met openbaar vervoer. Dit vak is een blijvend onderdeel van het lesrooster.

Sensorische informatieverwerking | Tactiel Profiel

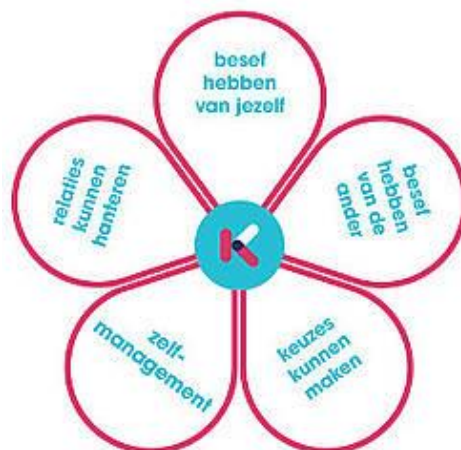
Onder sensorische informatieverwerking verstaan we het van dichtbij of op een andere manier ervaren van voorwerpen, objecten en concepten. We stimuleren leerlingen die (ernstig) slechtziend of blind zijn hun tast goed te gebruiken ter voorbereiding op het leren van braille. Daarnaast is de ontwikkeling van de fijne motoriek belangrijk om goed te leren typen op de braillemachine.

Binnen school is onder andere een collectie tactiele – door reliëf voelbaar gemaakte – tekeningen aangelegd. Om het gebruik van tactiele tekeningen voor zowel docent als leerling te vergemakkelijken, hebben we verschillende ondersteunende materialen ontwikkeld. Verder gebruiken we 3D-landkaarten en opgezette dieren. Bij rekenen zetten we bewegingsactiviteiten en creatief materiaal in om begrippen te verduidelijken.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling gebruiken we in alle klassen de methode 'Kwink'. Dit is een online methode voor sociaal-emotioneel leren (SEL), inclusief burgerschap en mediawijsheid. Met behulp van Kwink oefent uw kind sociaal-emotionele vaardigheden waar het een leven lang plezier van heeft. Kwink is praktisch, leuk en actueel. Gericht op preventie, de kracht van een veilige groep en de weg van school naar thuis en andersom.

Binnen Kwink staan vijf levensvaardigheden centraal:

1. Besef hebben van jezelf
2. Besef hebben van de ander
3. Keuzes kunnen maken
4. Zelfmanagement
5. Relaties kunnen hanteren

Naast Kwink zijn er diverse trainingen die we kunnen inzetten om het verder ontwikkelen van sociaal-emotionele vaardigheden te stimuleren. Waaronder psycho-educatie zoals 'Ziejewel', sociale vaardigheidstraining, psychomotorische educatie zoals 'Rots & Water' en 'mijn CVI'.

Methode Kwink.

Bijzondere activiteiten | projecten

Digitalisering onderwijs

We investeren veel in het digitaliseren van lesstof en leerprogramma's. Zo maken we voor leesbevordering onder andere gebruik van tablets voorzien van de 'Dolphin EasyReader'-app en een digitale bibliotheek gericht op onze doelgroep. Informatie kunt u vinden op [EduVIP](#).

Passend Lezen

Wij maken als school gebruik van de diensten van 'Passend Lezen'. Bij Passend Lezen bestellen wij leesboeken voor alle leeftijden in braille of grootletter en ook luisterboeken en voelboeken. U kunt het abonnement van Passend Lezen aanvragen voor uw kind, tot 18 jaar is het gratis. Op die manier stimuleren wij lezen op school en thuis.

Doelgroepenmodel

De diversiteit onder leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs is enorm. Om voor elke leerling te bepalen wat de mogelijkheden zijn en wat nodig is om op het gewenste niveau uit te stromen is er het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Vanuit verschillende expertises en op verschillende momenten bepalen we welke stappen gezet kunnen worden. Dit is een proactief en cyclisch proces.

Om dit proces zo goed mogelijk te ondersteunen is het [Landelijk Doelgroepenmodel](#) ontwikkeld. Dit model helpt de school om op transparante wijze tot een goed onderbouwd perspectief te komen en het

onderwijsaanbod en de ondersteuning daarop aan te passen. Dit betekent dat we voor elke leerling een aantal vaste stappen (een leerroute) doorlopen die leiden naar de maximaal haalbare uitstroombestemming.

Op Bartiméusschool SOLochem bieden wij de leerroutes 4 t/m 7 aan.

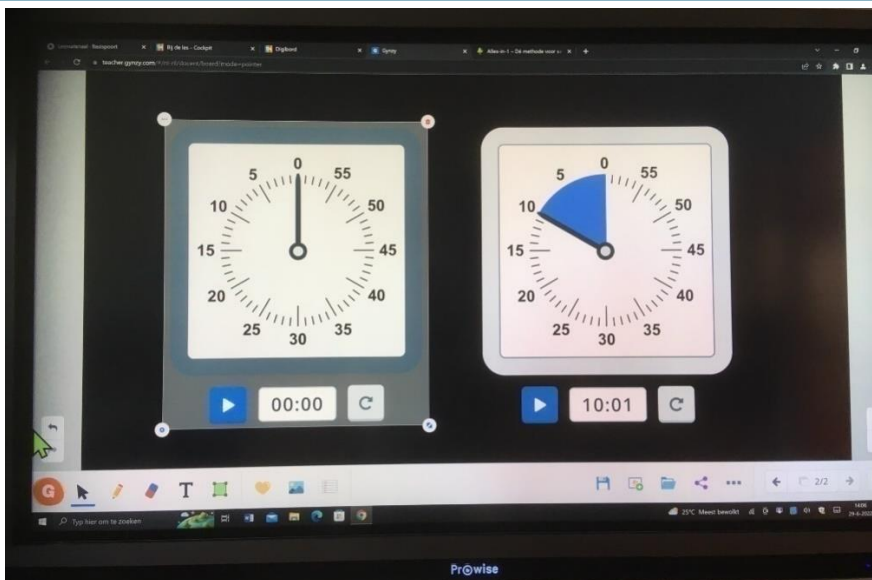
Landelijk Doelgroepenmodel GO (versie basisonderwijs)									
Profiel			4		5		6		7
Totaal IQ			50 – 69		70 – 89		90 – 110		> 110
Indeling inspectie			50 – 69		70 – 79	80 – 89	90 – 110		110 – 120 > 120
Ontwikkelings-niveau	Sociaal-emotionele ontwikkeling		Kleine achterstand		Enige achterstand		Zeer geringe achterstand		Leeftijdsadequaat
	Executieve functies		Kleine achterstand		Enige achterstand		Zeer geringe achterstand		Leeftijdsadequaat
	Communicatie		Kleine achterstand		Enige achterstand		Zeer geringe achterstand		Leeftijdsadequaat
Didactisch functioneringsniveau			FN E3-M5		FN E5-E6		FN M7-M8 Referentieniveau 1F		FN > M8 I-II Referentieniveau 1S/2F
Leerstandaard			SO-ZML niveau 9 Basisleerlijn niveau 4		Basisleerlijn niveau 6		Basisleerlijn niveau 8		Basisleerlijn niveau 10
Ondersteunings-behoeften	Sociaal-emotionele ontwikkeling		Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Leeftijdsadequaat
	Leren en ontwikkelen, incl. executieve functies		Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Leeftijdsadequaat
	Communicatie		Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Leeftijdsadequaat
	Fysieke situatie		Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Op afroep
	Medische situatie		Regelmatig		Incidenteel		Op afroep		Op afroep
Uitstroombestemming			Pro		Pro VMBO (BBL)		VMBO (KBL, GTL)		HAVO / VWO
			VSO	VO	VSO	VO	VSO	VO	VSO VO

Versie mei 2021

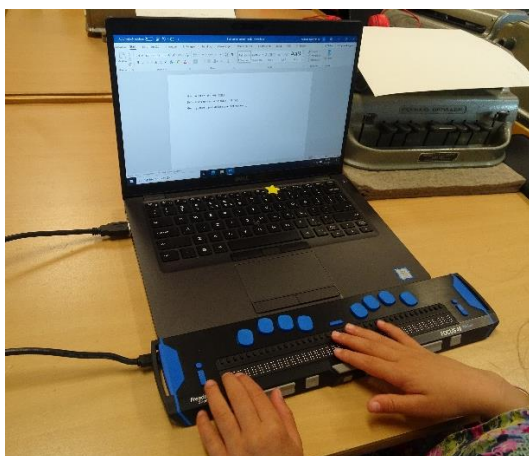
sectorraadgo
voor gespecialiseerd onderwijs

Afbeelding 1: Overzicht leerroutes so Bartiméus, volgens het Landelijk Doelgroepenmodel, versie basisonderwijs.

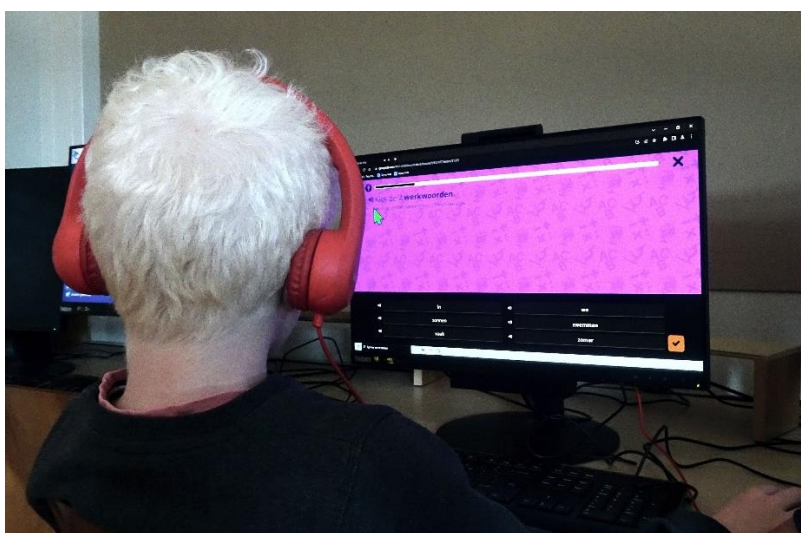
'ICT hulpmiddelen'

Digitaal schoolbord.

Laptop met braille leesregel.

Vergroting en spraak.

Bijlage 2 | Toelating

Commissie van Onderzoek regelt toelating

Het (voortgezet) speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische of intensieve begeleiding nodig hebben. De toelating is wettelijk geregeld. Voor leerlingen die slechtziend of blind zijn, geldt dat een Commissie van Onderzoek (CvO) bepaalt of uw kind in aanmerking komt voor speciaal onderwijs of ambulante onderwijskundige begeleiding (AOB). Leerlingen met een visuele beperking die hen ernstig belemmert tijdens het leren komen in aanmerking voor speciaal onderwijs of AOB van Bartiméus.

De CvO houdt zich aan de richtlijnen van de Wereldgezondheidsorganisatie voor leerlingen die slechtziend of blind zijn. Meer informatie over de toelating en toelatingscriteria vindt u [hier](#).

Procedure voor toelating

Op basis van de aanmeldingsgegevens bepaalt de CvO welke onderzoeken nodig zijn om te kunnen bepalen of een leerling toegelaten wordt tot het onderwijs van Bartiméus of tot de AOB. Als het nodig is, ontvangt u voor uw kind een uitnodiging voor één of meerdere onderzoeken, zoals een:

- oogheelkundig onderzoek
- algemeen medische vragenlijst
- intake door een maatschappelijk werker
- psychologisch didactisch onderzoek
- observatie op school

De CvO bespreekt vervolgens de onderzoeksresultaten, onderzoekt of er een indicatie is voor onderwijs of begeleiding en formuleert een advies. Daarbij werkt de commissie samen met de betrokken collega's van Bartiméus Kind & Jeugd. Het voordeel van die samenwerking is dat onderwijs, ambulante (onderwijskundige) begeleiding en/of verblijf goed op elkaar worden afgestemd.

Bij het formuleren van het advies gaan we zoveel mogelijk uit van de gedachte: 'gewoon waar dat kan, speciaal waar het nodig is'.

Nadat wij het advies van de CvO met u besproken hebben en de mogelijkheden in kaart hebben gebracht, maakt u zelf een keuze voor een school van Bartiméus of voor Ambulante Onderwijskundige Begeleiding.

Blijkt dat dit niet de juiste plek is dan verwijzen we u door naar een Samenwerkingsverband die mee kan denken over een passende plek of begeleiding.

'Wat ik wil en kan staat in mijn OPP'

Bijlage 3 | Zicht op ontwikkeling en begeleiding

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs moeten voor iedere leerling een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opstellen. Hierin staat wat de ingeschatte capaciteiten van de leerling zijn en wat daarbij eventuele belemmerende en bevorderende factoren zijn. Op grond hiervan stellen we een verwachte uitstroombestemming voor het (voortgezet) speciaal onderwijs vast. Ook leggen we de onderwijsbehoeften in het OPP vast. De mening van u en uw kind vinden we hierbij van groot belang.

Daarom nodigen wij u elk schooljaar twee keer (in januari en juni) uit voor een OPP-bespreking (deels) samen met uw kind. Hierbij zijn de leerkrachten aanwezig en eventueel ook de ondersteuningscoördinator en/of de orthopedagoog.

Plannings- en handelingsdeel

Het plannings- en handelingsdeel is een bijlage bij het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP). Hierin leest u welke resultaten we verwachten gedurende de schoolloopbaan van uw kind. Deze verwachting is afhankelijk van de leerroute die uw kind volgt. Op grond van de behaalde resultaten stellen we concrete doelen voor de komende periode. Ook beschrijven we de manier waarop we deze doelen willen bereiken.

Educatief paspoort

De belangrijkste punten uit het ontwikkelingsperspectiefplan worden opgenomen in het educatief paspoort. Dit is een document met informatie over de begeleiding van een leerling. Iedereen die met uw kind werkt, kan de informatie op die manier makkelijk terugvinden.

Groepsplannen

Als we voor elke leerling het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) hebben besproken en we met elkaar de doelen helder hebben, legt de leerkracht dit vast in een groepsplan. We streven ernaar dat de leerlingen zoveel mogelijk met elkaar en van elkaar leren. In de groepsplannen staan de doelen en aanpak van de leerstof, waarbij elke leerling de juiste ondersteuning krijgt in de vorm van een onderwijsarrangement. Deze arrangementen zijn

gekoppeld aan de leerroutes van het Landelijk Doelgroepenmodel. In de arrangementen is aangegeven hoe we met de betreffende leerlingen de doelen gaan bereiken die horen bij hun leerroute. Leerlingen worden als volgt ingedeeld:

- Basisarrangement: als leerlingen voldoen aan het niveau van de leerstof die bij de didactische leeftijd past.
- Intensief arrangement: als leerlingen extra moeten oefenen om op het basisniveau te komen.
- Verdiept arrangement: als leerlingen boven het basisniveau uitkomen krijgen zij extra verdiepingsstof.

Rapport

De leerlingen krijgen in januari en juni een schoolrapport mee. Dit rapport is geschreven voor de leerlingen. U kunt het rapport bespreken tijdens de (tussentijdse) evaluatie van het OPP. Tijdens deze oudergesprekken van 30 à 45 minuten krijgt u de gelegenheid om met de leerkracht te praten over de vorderingen van uw kind.

Commissie van Leerlingondersteuning (CvL)

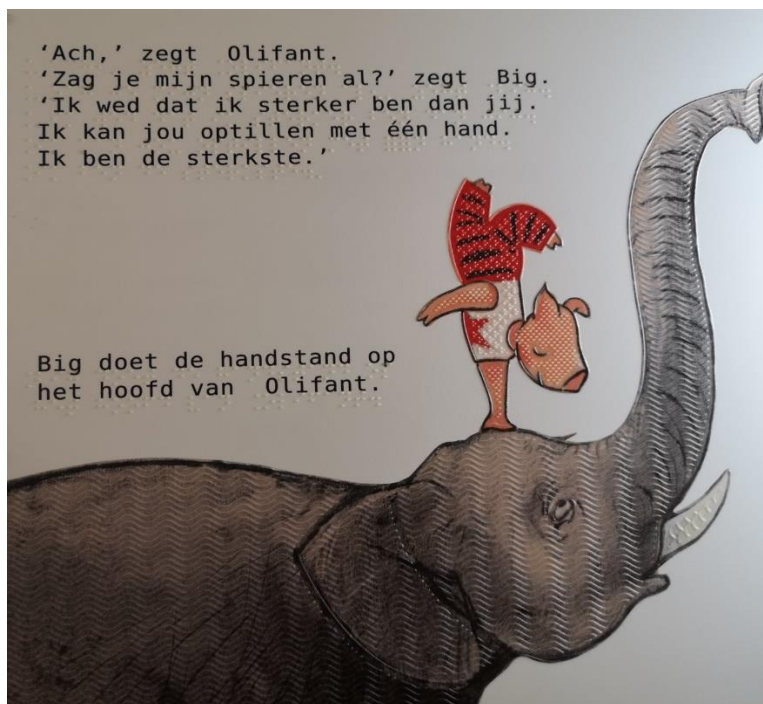
De Commissie van Leerlingondersteuning (CvL) bewaakt de leerlingondersteuning en geeft advies over het OPP en de uitstroombestemming. Ook kan de CvL adviseren over bijvoorbeeld toelating of herindicatie van leerlingen.

Kortom, de CvL is verantwoordelijk voor inhoudelijke zaken die te maken hebben met de ondersteuning van leerlingen en kwaliteitszorg zoals:

- het definitief vaststellen van het OPP en de uitstroombestemming
- de ontwikkeling van leerlingen bewaken op basis van het OPP
- leerkrachten begeleiden bij het analyseren van leerlingresultaten
- leerlingen met extra onderwijsbehoeftes ondersteunen
- adviseren over door- of uitstroom
- plaatsen van leerlingen in een andere groep als dit nodig is
- evalueren van de kwaliteit van onderwijs en ondersteuning

De CvL bestaat uit de schoolleider, de ondersteuningscoördinator en de orthopedagoog. Andere deskundigen zoals een maatschappelijk werker, leerplichtambtenaar of schoolarts en leerkrachten kunnen op afroep aanschuiven.

'Prentenboek plus'

Boeken in braille en in zwartdruk, alle kinderen kunnen dit boek lezen.

Boeken in braille en in zwartdruk, alle kinderen kunnen dit boek lezen.

Bijlage 4 | Zindelijkheid en eet- en drinkbeleid

Zindelijkheid

We gaan ervan uit dat kinderen zindelijk zijn als ze bij ons op school komen. Op die manier zijn leerkrachten en ondersteuners geen tijd kwijt aan de verschoning van kinderen en kunnen zij hun aandacht richten op het onderwijs en de begeleiding van de kinderen in de groep.

Als ouders/verzorgers bent u verantwoordelijk de zindelijkheid van uw kind en de training die daarbij hoort, maar we hebben begrip voor de medische en sociaal-emotionele achtergrond van de jongste kinderen. Om u te ondersteunen hebben we daarom een stappenplan dat het zindelijkheidsproces kan bevorderen. Heeft u ondersteuning nodig? Vraag hier dan gerust naar.

Meer informatie over de theoretische achtergrond van zindelijkheidstraining vindt u op [onze website](#), onder document 'Beleid zindelijkheidstraining so Lochem'. Hier vindt u ook meer informatie over de inzet van plas- en/of poeptraining en fysiotherapie op school.

Eet en drinkbeleid

Wij kiezen voor een gezonde school. Keuzes op het gebied van eten en drinken hebben invloed op de gezondheid van kinderen. Een gezond voedingspatroon zorgt voor een optimale energiehuishouding waardoor uw kind zich beter kan concentreren en beter kan leren. Door op school aandacht te besteden aan eten en drinken worden kinderen zich bewust van gezond gedrag.

Onze regels

1. Op school worden in principe geen snoepjes, ongezonde koeken (roze koeken, gevulde koeken, cakejes, chocolade koeken, muffins), repen chocolade of chips gegeten. Uitzondering op deze regel is de traktatie bij een verjaardag. Dit is immers een bijzondere dag.
2. Het drinken van energydrankjes is op school verboden. Ook het drinken van (koolzuurhoudende) drankjes met veel suiker raden we af.
3. Voor de ochtendpauze is het advies om fruit en/of groente en/of brood en iets om te drinken mee te geven.

4. Tijdens de lunch eten de kinderen brood, fruit en groente. Ze mogen zelf drinken meenemen, mits dit een gezonde keuze is. Kinderen kunnen op school water drinken. Melk en thee bieden we aan als meer dan een kwart van de kinderen in dat schooljaar hier gebruik van maken.
5. Aan het einde van de middag is het vrije keuze wat er gegeten en gedronken wordt.
6. We gaan ervan uit dat kinderen met ondergewicht die extra calorieën nodig hebben, ook gezond eten en eventueel gebruik maken van voedingssupplementen.

Tips voor gezonde voeding en gezond drinken

Drinken: water, groente- of fruit-smoothie, bouillon, soep, water met diksap of sap van verse citroen, grapefruit, sinaasappel en verse vruchtensappen.

Tussendoortjes: notenrepen, komkommer, wortel, bleekselderij, tomaat, radijsjes, crackers eventueel met beleg zoals smeerkaas of pindakaas, rijstwafels, soepstengels, yoghurt met fruit, een klein bakje noten, gedroogde en gewelde vruchten (abrikozen, mango, rozijnen), toastjes met smeerkaas, plakjes (lever)worst of blokjes kaas.

'Ik krijg alle ruimte om te groeien'

Bijlage 5 | Over Bartiméus

In deze bijlage vindt u algemene informatie over de klantgroep Kind & Jeugd van Bartiméus en over Bartiméus Onderwijs, waar SO Lochem onderdeel van uitmaakt.

Bartiméus Kind & Jeugd

Bartiméus heeft een organisatiestructuur die bestaat uit verschillende klantgroepen, zodat we onze expertise heel gericht kunnen inzetten. De klantgroepen zijn: Kind & Jeugd, Volwassenen, Volwassenen met een meervoudige beperking, Senioren, Klant & Expertise en Bedrijven & Maatschappij.

De klantgroep Kind & Jeugd bestaat uit:

- de scholen
- de ambulante onderwijskundige begeleiding
- de ambulante begeleiding van kinderen en gezinnen
- het expertisecentrum 'Diagnostiek visuele aandoeningen'
- de therapeutische peutergroep

Deze onderdelen werken zoveel mogelijk samen in het kader van een integrale aanpak.

De ambitie van Kind & Jeugd is dat ieder kind en elke jongere zichzelf zo goed mogelijk kan ontwikkelen en uit het leven kan halen wat maximaal haalbaar is: 'laat zien wat jij kan!' We werken op basis van de meest recente inzichten over (de gevolgen van en leven met) visuele beperkingen vanuit één kind, één plan. Meer informatie over Bartiméus Kind & Jeugd leest u op onze [website](#).

Bartiméus Onderwijs

Bij Bartiméus Onderwijs, onderdeel van stichting Bartiméus Sonneheerdt, klantgroep Kind & Jeugd, volgen leerlingen die slechtziend, blind of meervoudig beperkt zijn (voortgezet) speciaal onderwijs. Ook begeleiden we leerlingen op hun eigen school met ambulante onderwijskundige begeleiding. Deze dienstverlening sluit aan op de Wet op de Expertisecentra, waarin (voortgezet) speciaal onderwijs aan leerlingen met een visuele beperking is geregeld.

Bij leerlingen met een meervoudige beperking gaat het om een combinatie van in elk geval een visuele en verstandelijke beperking en alle daarbij komende beperkingen op het gebied van o.a. spraak-taal, motorische, sensorische en auditieve ontwikkeling. Voor de leesbaarheid hebben we het in deze schoolgids over 'meervoudige beperking'.

Als expertisecentrum heeft Bartiméus Onderwijs drie hoofdtaken:

- Geven van speciaal of voortgezet speciaal onderwijs aan leerlingen van 4 tot 20 jaar met een visuele of meervoudige beperking, waarbij we zoveel mogelijk aansluiten bij het reguliere onderwijs
- Ambulante onderwijskundige begeleiding bieden aan leerlingen met een visuele of meervoudige beperking en ondersteunen van de scholen
- Onderwijsondersteunende activiteiten verzorgen zoals:
  - oogheelkundig, didactisch en psychologisch onderzoek
  - advisering van ouders/verzorgers
  - maken van ontwikkelingsperspectieven
  - vastleggen van wederzijdse verplichtingen in begeleidingscontracten
  - opzetten en verzorgen van cursussen
  - onderzoek en ontwikkeling
  - training op gebied van oriëntatie en mobiliteit
  - adviseren over en demonstreren van geavanceerde apparatuur

Bartiméus Onderwijs verzorgt speciaal onderwijs op locaties in Zeist en Lochem. Voortgezet speciaal onderwijs vindt in Zeist plaats. Op de Bosschool in Doorn wordt speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs gegeven aan leerlingen met een meervoudige beperking die zeer moeilijk leren. Daarnaast verzorgt Bartiméus Onderwijs ambulante onderwijskundige begeleiding vanuit de locaties in Zeist, Lochem en Zwolle. Meer informatie hierover vindt u op onze [website](#).

Missie, visie en focus

Over de missie en visie van Bartiméus las u al op pagina 2. In de hierna volgende afbeelding 2 leest u puntsgewijs wat onze missie, onze identiteit, ons motto en ons onderwijs- en begeleidingsconcept is.

Onze missie⁵: waar we voor staan	Iedereen in Nederland die slechtziend of blind is, moet het leven kunnen leiden dat bij hem of haar past. We zijn er voor alle mensen met een visuele beperking en iedereen die persoonlijk of professioneel bij hen betrokken is.
	Het gaat niet om hoeveel procent je ziet. Het gaat om hoeveel procent je leeft. Bartiméus, 100% leven.
Onze identiteit: christelijke waarden als inspiratiebron	• Christelijke waarden als barmhartigheid, dankbaarheid, gelijkwaardigheid, wederkerigheid, gemeenschapszin, solidariteit, verbinding, compassie en zorg voor de schepping maken ons werk betekenisvol • De mens in relatie tot zijn/haar medemens staat centraal. Ieder mens is uniek en mag er zijn met zijn/haar persoonlijke eigenschappen en overtuigingen

⁵ Deze missie delen wij met het Bartiméus Fonds.

Onze identiteit: kernwaarden als uitgangspunt	• Wij stellen ons open op en zetten ons in voor iedereen die de christelijke levenswaarden respecteert en ernaar handelt. Wij respecteren ieders levens- of geloofsovertuiging en handelen hiernaar vanuit naastenliefde • Vorm en inhoud geven aan onze christelijke waarden, vraagt responsief zijn naar elkaar en een permanente, open dialoog. Wij oordelen en veroordelen niet
	Bartiméus heeft vier kernwaarden: • Mensgericht • Deskundig • Vooruitstrevend • Ondernemend
Onze visie: waar we voor gaan	We zorgen er samen voor dat Bartiméus expertiseorganisatie in Nederland kan zijn op het gebied van leven, leren en werken met slechthoortheid of blindheid en eventueel bijkomende beperkingen of problematiek. Wij realiseren een integraal en persoonsgericht aanbod, dat aansluit op de vraag en behoefte van het kind of de jongere in zijn of haar context. Met ons onderwijs en onze ambulante onderwijskundige begeleiding (AOB) willen wij leerlingen die slechthoort of blind zijn zo goed mogelijk voorbereiden op participatie, nu en in de toekomst. Participatie = ik doe mee aan mijn samenleving vanuit mijn talenten en mogelijkheden. Autonomie is daarbij van belang: zelf keuzes kunnen maken binnen de mogelijkheden die je hebt. We bereiden al onze leerlingen optimaal voor op 'de volgende stap' (waar je heengaat na deze schoolperiode), en hanteren daarbij de volgende vragen: • Wat moeten onze leerlingen aan het eind van de schoolperiode kennen en kunnen? • Wat zijn de kritische succesfactoren voor succesvolle participatie in de klas, de maatschappij en met betrekking tot het vinden en behouden van een (bij)baan?
Ons onderwijs- en begeleidingsconcept: vijf bouwstenen	Ons onderwijs- en begeleidingsconcept heeft de volgende vijf bouwstenen: • Wij kennen je en dagen je uit tot leren naar vermogen • Wij creëren een balans tussen uitdaging en veiligheid voor je • Wij ondersteunen je bij het ontwikkelen van een reëel zelfbeeld • Wij vergroten je wereld • Wij maken informatie toegankelijk voor je Deze bouwstenen zijn specifiek afgestemd op de behoeften van leerlingen die slechthoort of blind zijn met eventuele bijkomende beperkingen of problematiek. Ook geven ze richting aan het handelen van onze professionals in de scholen, in de AOB en van alle andere medewerkers die bij deze leerlingen betrokken zijn.

Meer achtergrondinformatie over onze uitgangspunten kunt u vinden in ons instellingsplan, dat op de [website](#) staat onder het kopje 'Documenten'.

Instellingsplan en jaarplan

Scholen in Nederland stellen elke vier jaar een school- of instellingsplan op. Daarin wordt de ambitie voor de langere termijn geformuleerd. Het instellingsplan van Bartiméus Onderwijs staat op de [website](#) van Bartiméus onder het kopje 'Documenten'.

Op basis van het instellingsplan en de ambities van Bartiméus Onderwijs heeft elke school een eigen vierjarenplanning gemaakt. Met jaarplannen op sector- en schoolniveau werken we stap voor stap aan het realiseren van onze doelen. In het supplement van de schoolgids vindt u meer informatie over de gerealiseerde doelen van vorig schooljaar en de te realiseren doelen voor het komende schooljaar.

Innovatie en ontwikkeling

Onderwerpen die bij Bartiméus Onderwijs veel aandacht vragen én krijgen zijn weergegeven in onderstaande afbeelding 3:

- integraal antwoord geven
- inclusiever onderwijs
- goed onderwijs, goede begeleiding
- expertise-organisatie
- waarderende organisatie

Afbeelding 3: Onze ambitie - vijf speerpunten in Instellingsplan 2024-2027.

Deze onderwerpen hebben we uitgewerkt in het instellingsplan en de jaarplannen. Daarin kunt u meer lezen.

Verder werken we bij Bartiméus Onderwijs aan vernieuwende projecten die bijvoorbeeld door het [Bartiméus Fonds](#) of door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) worden gefinancierd. Medewerkers kunnen hiervoor geheel of gedeeltelijk voor bepaalde tijd worden vrijgesteld van hun normale werkzaamheden. Het doel van deze projecten is het ontwikkelen of invoeren van nieuwe werkwijzen of producten. U kunt bijvoorbeeld denken aan projecten om de toegankelijkheid en kwaliteit van het onderwijs te vergroten. Of om te onderzoeken hoe we nieuwe technologieën en hulpmiddelen kunnen inzetten. Ook zijn er projecten die tot doel hebben kennis en ervaring vast te leggen.

ICT (informatie- en communicatietechnologie)

Binnen het onderwijs van Bartiméus speelt ICT een belangrijke rol. Wij streven ernaar dat leerlingen digitale hulpmiddelen optimaal leren gebruiken in hun dagelijks leven, of het nu gaat om leren, wonen, werken of vrije tijd. Naast de eisen van digitale geletterdheid binnen het onderwijs is het ook van groot belang dat leerlingen hun hulpmiddelen effectief kunnen inzetten om hun visuele handicap te compenseren. Leerlingen worden regelmatig gescreend om te beoordelen welke aanpassingen optimaal geschikt zijn om het onderwijs goed te kunnen volgen.

Hoe wordt ICT ingezet op de scholen van Bartiméus?

Voor slechtziende leerlingen zijn in de klaslokalen van SO Lochem desktopcomputers en laptops beschikbaar met een groot beeldscherm en speciale software voor vergroting en spraak. Leerlingen die braillevaardig zijn, maken gebruik van een laptop met een brailleleesregel of braillemachine.

EduVIP

Veel informatie over onderwijs en begeleiding aan kinderen en jongeren met een visuele beperking is te vinden op de website www.eduvip.nl. Dit is een website van Bartiméus Onderwijs en Koninklijke Visio Onderwijs. Op deze website kunt u informatie vinden over onderwerpen als: hulpmiddelen, oefenexamens voor de vakken van het voortgezet onderwijs, een typetraining voor leerlingen op het basisonderwijs en nog veel meer.

De kennisorganisatie

Bartiméus ontwikkelt zich steeds verder als expertiseorganisatie op het gebied van leven, leren en werken met een visuele beperking. Dit doen we elke dag door kennisvragen te signaleren, onze kennis verder te ontwikkelen, toe te passen, te implementeren én te delen. [Hier](#) geven wij meer informatie over werken met de kenniscirkel.

Ook binnen Bartiméus Onderwijs neemt het continu up to date houden, verbeteren en vergroten van kennis een belangrijke plaats in. We houden onze kennis bij, ontwikkelen en innoveren onze producten en diensten middels onderzoeken projecten en in expertisegroepen. Deze kennis passen we niet alleen toe in onze eigen scholen en dienstverlening, we dragen deze ook over aan anderen. Meer informatie over onze kennisorganisatie vindt u op onze [website](#).

Medezeggenschapsraad (MR)

Bartiméus Onderwijs heeft een medezeggenschapsraad voor de scholen in Doorn, Lochem en Zeist en de Ambulante Onderwijskundige Begeleiding (AOB). De verhouding tussen het bestuur en de medezeggenschapsraad is geregeld in de Wet medezeggenschap op scholen (Wms).

Missie en werkwijze MR

De MR behartigt de collectieve belangen van leerlingen, ouders/verzorgers en personeel en zet zich in voor de kwaliteit van het onderwijs.

Onderwerpen waar de MR over meedenkt zijn onder andere het jaarplan, het vakantierooster, de ouderbijdrage, schoolgidsen en het bestuursformatieplan.

De MR bestaat uit acht leden (vier ouders/verzorgers en vier personeelsleden) en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. De MR vergadert in de regel tien avonden per jaar. Andere ouders/verzorgers en personeelsleden kunnen als toehoorder de vergaderingen bijwonen. De MR hecht veel waarde aan wat er onder leerlingen, ouders/verzorgers en personeel leeft. Voor bepaalde besluiten of wijzigingen kan de MR dan ook een raadpleging houden.

Rechten MR

De MR is bevoegd alle schoolaangelegenheden te bespreken. Ook is de MR bevoegd aan de schoolleiding en het bestuur van Bartiméus voorstellen te doen en standpunten kenbaar te maken. Op een aantal punten heeft de MR instemmingsrecht. Dat betekent dat een besluit alleen genomen kan worden als de MR instemt. Op andere punten is er een adviesrecht. Schoolleiding en bestuur kunnen zo'n advies niet zomaar naast zich neerleggen. Alleen onder voorwaarden kunnen zij daarvan afwijken.

Wilt u contact?

U kunt in contact komen met de MR via de ambtelijk secretaris door te mailen naar mr-onderwijs@bartimeus.nl. Of te bellen met 06 519 532 69. Meer informatie over de MR en de verslagen van de vergaderingen tussen de MR en de schoolleiding vindt u op de [website van de MR van Bartiméus](#)

Sponsoring

Bartiméus Onderwijs wordt niet door het bedrijfsleven gesponsord. Het Bartiméus Fonds financiert tijdelijke projecten om de kwaliteit van onderwijs verder te verhogen. Daarnaast ondersteunen enkele stichtingen de activiteiten van Bartiméus.

Inspectiebezoek en toezichtarrangementen

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de onderwijsinspectie ieder schoolbestuur in Nederland. Zij onderzoeken dan of het bestuur zorgt voor onderwijs van voldoende kwaliteit voor alle leerlingen en of het financieel in staat is om ook in de toekomst goed onderwijs te blijven verzorgen. Door de coronapandemie hebben de inspectiebezoeken landelijk vertraging opgelopen, waardoor een volgend vierjaarlijks bezoek nog op zich laat wachten. De rapportage van het laatste vierjaarlijkse bezoek (2019) vindt op de [website van de onderwijsinspectie](#).

De scholen in Zeist en Lochem hebben sinds 2019 basistoezicht: ze leveren voldoende basiskwaliteit. De Bosschool in Doorn kreeg tijdens een kwaliteitsonderzoek in 2024 een onvoldoende beoordeling, omdat de onderwijsresultaten niet voldoende bleken.

Wij herkennen dit beeld en zijn niet verrast door het oordeel van de inspectie. De afgelopen anderhalf jaar is er, langs de lijnen van de inhoud, door de schoolleider en de ondersteuningscoördinator gewerkt aan rust en richting in de school. Het vertrouwen van de inspectie in de al ingezette schoolontwikkeling biedt ons perspectief op het oplossen van de herstelopdrachten en het ontvangen van een voldoende beoordeling bij het geplande herstelonderzoek.

Zelfevaluatie- en tevredenheidsonderzoek

Elk jaar nemen we het zelfevaluatie- en tevredenheidsonderzoek Qfeedback af onder ouders/verzorgers, leerlingen (waar mogelijk) en onderwijsmedewerkers. Een onderdeel hiervan is de monitoring van de sociale veiligheid van leerlingen. Als leerlingen de vragenlijst niet zelf kunnen invullen, wordt er voor hen een observatielijst ingevuld.

De resultaten bespreken we met de betrokkenen. Ook vormen ze de basis voor een aantal ontwikkeldoelen die de scholen opnemen in het schooljaarplan.

In het supplement behorend bij deze schoolgids vindt u een samenvatting van de meest recente resultaten van het zelfevaluatie- en tevredenheidsonderzoek.

Bibliotheek in school.

Bijlage 6 | Afkortingenlijst

AB	Ambulante Begeleiding
AD(H)D	Attention Deficit (Hyperactivity) Disorder
AOB	Ambulante Onderwijskundige Begeleiding
ASS	Autismespectrumstoornis
AVG	Arts Verstandelijk Gehandicapten
BB	Bovenbouwgroep
bbl	Basisberoepsgerichte leerweg (binnen vmbo)
CTO	Computertoegekankelijkheidsonderzoek
CvB	Commissie van Begeleiding
CVI	Cerebral Visual Impairment, cerebrale visusstoornissen
CvL	Commissie van Leerlingondersteuning
CvO	Commissie van Onderzoek
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EF	Executieve functies
GCBO	Landelijke Geschillencommissie voor Bijzonder Onderwijs
HGW	Handelingsgericht werken
Hbo	Hoger beroepsonderwijs
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
Kbl	Kaderberoepsgerichte leerweg (binnen vmbo)
KOG	Kleuterobservatiegroep
KSF	kritische succesfactoren
LVOS	Leerling- en onderwijsvolgsysteem
Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
MB	Middenbouwgroep
MR	Medezeggenschapsraad
NAH	Niet-aangeboren hersenletsel
O&M	Oriëntatie & Mobiliteit
OB	Onderbouwgroep
OC'er	Ondersteuningscoördinator
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OGW	Opbrengstgericht werken
OPP	Ontwikkelingsperspectiefplan
OR	Ondernemingsraad
OVM	Ontwikkelingsvolgmodel

po	Primair onderwijs
PrO	Praktijkonderwijs
RT	Remedial teaching
SEL	Sociaal Emotioneel Leren
So	Speciaal onderwijs
TL	Theoretische leerweg (binnen vmbo)
vmbo	Voortgezet Middelbaar Beroeps Onderwijs
vso	Voortgezet Speciaal Onderwijs
WEC	Wet op de Expertisecentra
WMS	Wet op de Medezeggenschap voor Scholen
ZML	Zeer moeilijk lerend

‘Ik kan meer dan ik denk of wat mijn omgeving denkt dat ik kan’

